

Dossier: «Ruralitats en transició» coordinat per Soledad Morales Pérez

UN INSTRUMENT DE RESPOSTA A LES DESIGUALTATS

Reagraritzar-nos: notes sobre l'Agenda Rural de Catalunya entorn el sistema agroalimentari

Marc González-Puente

Associació d'Iniciatives Rurals i Marítimes de Catalunya

Eduard Trepal Deltell

Associació d'Iniciatives Rurals i Marítimes de Catalunya

RESUM L'article aprofundeix en l'Agenda Rural de Catalunya com un instrument de resposta a les desigualtats que enfronten les àrees rurals. S'explora el sorgiment, la planificació i la implementació de l'Agenda Rural de Catalunya i el seu encaix en el context europeu. També s'aborda el repte 4 de l'Agenda Rural, sobre el sistema agroalimentari per tal de mostrar com les accions derivades del mateix es troben articulades sota un paraigua estratègic més ampli i com alguns dels dispositius vinculats a aquestes accions poden esdevenir eines importants per a afavorir la reagrarització de les àrees rurals i la relocalització dels sistemes alimentaris. Els dispositius explorats faciliten el relleu agrari, la incorporació agrària progressiva i la viabilitat financera de petites explotacions i empreses elaboradores, entre d'altres. L'article mostra que, si bé aquests projectes estan localitzats en la microescala, les respostes orquestrades des de l'Agenda poden articular impactes positius que transcendeixin l'escala local.

PARAULES CLAU Agenda Rural de Catalunya; sistema agroalimentari; innovació social; relleu agrari; infraestructures compartides de transformació agroalimentària; espais test agraris

AN INSTRUMENT TO ADDRESS TERRITORIAL INEQUALITIES

Reagrarianization: notes on Catalonia's rural agenda and the agri-food system

ABSTRACT This article examines the Rural Agenda of Catalonia as a strategic policy instrument aimed at addressing the structural inequalities affecting rural areas. It traces the Agenda's emergence, planning and implementation, while situating it within the broader European policy framework. Particular attention is given to Challenge 4 of the Agenda, which focuses on the agri-food system. The article demonstrates how the actions derived from the Agenda are integrated within a wider strategic approach, and how specific policy tools could become key mechanisms for promoting the reagrarization of rural territories and the relocalization of food systems. The analysis highlights a set of innovative instruments that support generational succession in agriculture, progressive pathways into farming, and the economic viability of small-scale farms and local food processing projects. Although these initiatives operate primarily at the local scale, the article argues that the coordinated responses promoted by the Agenda have the potential to generate transformative effects beyond the local level.

KEYWORDS Rural Agenda of Catalonia; agri-food system; social innovation; generational succession in agriculture; shared food processing spaces; farm incubators

Introducció

Com en la resta del món, les àrees rurals catalanes reflecteixen processos de transició vers nous estadis del sistema de mercat, visibles en les desigualtats de la bretxa rural, el despoblament, la terciarització accelerada, els processos de desagrarització i deslocalització de la producció o la mobilitat entre altres fenòmens (Camarero i Oliva, 2019; Comissió motora de l'Agenda Rural, 2022). Així, si bé les àrees rurals catalanes són molt diverses, existeixen mancances socioeconòmiques i territorials així com tendències d'erosió d'estructures agràries i pèrdua de viabilitat de l'activitat agropecuària local. Això reflecteix, alhora, transformacions de llarg recorregut comuns a diferents geografies com ara la dominància del mercat global d'aliments, la mercantilització de béns i serveis bàsics, així com canvis en la mobilitat, els mercats laborals, les desigualtats territorials, les tendències migratòries, els hàbits de consum, les identitats i els models culturals, entre d'altres (Bryceson, 1996).

L'interès d'aquest article són les respostes a aquestes tendències globals de mercantilització i deslocalització a través de noves estratègies, iniciatives i dispositius innovadors que es despleguen des de diverses escales, formes de fer i de relacionar-se més justes, sostenibles i participatives. En aquest sentit, l'Agenda Rural de Catalunya apareix com una resposta a aquest context estructural, tot prenent forma de document programàtic transversal. L'Agenda aborda les problemàtiques de les àrees rurals de manera participativa, complexa i interrelacionada; des de l'impuls del sector agroalimentari fins a la mobilitat, l'accés a l'habitatge, la dinamització sociocomunitària, la disponibilitat de serveis públics i privats bàsics, la gestió forestal i la transició ecològica, la dinamització cultural, l'adaptació normativa, o la implementació de sistemes de governança transformadors (Comissió Motora de l'Agenda Rural, 2022).

Per tal d'aprofundir-hi, l'article desplegarà les principals característiques de l'Agenda Rural de Catalunya, i se situaran algunes accions dissenyades entorn el Repte 4 per a l'impuls del sistema agroalimentari.

1. L'Agenda Rural de Catalunya com a resposta als reptes de les zones rurals

La redacció de l'Agenda Rural de Catalunya s'emmarca en la tendència europea de situar els territoris rurals al centre de l'agenda política. En aquest sentit, la *Visió a Llarg Termini de les Zones Rurals* encapçala l'acció estratègica europea pel que fa al desenvolupament rural i recull els principals reptes de les àrees rurals d'Europa com a resultat d'un ampli procés participatiu desenvolupat durant l'any 2021. El document enumera com a principals problemàtiques de la ruralitat el despoblament i l'envelliment, l'accés a serveis limitat, la manca en infraestructures i connectivitat, la necessitat de diversificació econòmica, la desagrarització de les zones rurals, el canvi climàtic i la desigualtat d'oportunitats vinculada a temes laborals, educatius o d'habitatge.

Aquests reptes, però, no són nous i han estat identificats en diverses iniciatives i documents que fa temps que es treballen a escala europea per aconseguir un pacte global, europeu, nacional, regional i local per garantir el repoblament, la cohesió territorial i la igualtat d'oportunitats de la ciutadania que viu en les zones rurals. En destacarem 3 que pensem han estat significatives:

L'any 2016 es produeixen dues declaracions importants per al futur del desenvolupament rural. En primer lloc, a la Conferència Europea sobre Desenvolupament Rural Cork 2.0 es fa públic l'acord anomenat Declaració de Cork 2.0: Una vida millor al medi rural. Aquesta declaració aborda 10 punts clau per al futur de les zones rurals europees (Unió Europea, 1996). En segon lloc, a la conferència *Renovant el LEADER i el Desenvolupament Local Participatiu per al 2020: Celebrant 25 anys del LEADER a Europa!*, celebrada a Tartu (Estònia), es fa pública la Declaració de Tartu, que reivindica una millora de la metodologia LEADER, bàsica per la dinamització de les zones rurals, i millorar el diàleg entre les institucions i els territoris (Unió Europea, 2016).

En tercer lloc, l'any 2019 a França, el Govern publica l'informe *RURALITATS. Una ambició per compartir 200 propostes per a una Agenda Rural*. Aquest informe té com a objectiu principal definir un Pla d'Acció Sostenible per a les zones rurals franceses i contribuir a la creació d'una Agenda Rural Europea (ARE) que situï les necessitats de les zones rurals al mateix nivell que les necessitats de les zones urbanes que marca l'Agenda Urbana Europea.

Aquestes iniciatives contribueixen al fet que la Unió Europea construeixi la *Visió a Llarg Termini de les Zones Rurals* i posteriorment posi en funcionament el *Pacte Rural europeu* per a donar resposta als reptes identificats a la *Visió a Llarg Termini*.

A Catalunya, de manera paral·lela a l'acció europea, es comença a desenvolupar l'Agenda Rural l'any 2020. El Govern de la Generalitat encarrega a l'Associació d'Iniciatives Rurals i Marítimes de Catalunya (ARCA), l'Associació

Catalana de Municipis (ACM), l'Associació de Micropobles de Catalunya i el Consell Assessor de Desenvolupament Sostenible (CADS) l'organització d'un procés participatiu i la redacció de l'Agenda Rural. L'objectiu que es persegueix és posar en el centre del debat territorial i de l'agenda política, tant a Catalunya com a Europa, el valor social, cultural, ambiental i econòmic que aporten els territoris rurals a les nostres societats.

Un cop redactada, l'Agenda Rural ha esdevingut un espai de concertació territorial que s'organitza en una governança transformadora que implica de manera coordinada a la societat civil, el govern i el parlament per donar resposta als reptes de les zones rurals i que té com a base la veu de la ciutadania reflectida en els 7 reptes del món rural i les 892 accions que són el resultat d'un ampli procés de participació. Els 7 reptes clau per al desenvolupament socioeconòmic, cultural i comunitari de les àrees rurals catalans són els següents:

- Repte 1: persones, benestar i repte demogràfic. Garantir els drets socials, uns serveis dignes i assegurar un món rural viu.
- Repte 2: transició ecològica. Per una economia circular que faci front al canvi climàtic i promogui la biodiversitat.
- Repte 3: territori connectat. Una Catalunya equilibrada en l'àmbit de les comunicacions.
- Repte 4: sistema agroalimentari. Avançar vers la Sobirania Alimentària.
- Repte 5: sistema forestal. Impulsar una gestió i un aprofitament forestal sostenibles.
- Repte 6: innovació, dinamització econòmica i social. Garantir serveis econòmics essencials, nous filons d'ocupació, generar oportunitats i innovació en l'economia rural.
- Repte 7: governança. Descentralitzar i democratitzar la participació i la presa de decisions.

Tots els documents esmentats i l'Agenda Rural de Catalunya identifiquen la sobirania alimentària i la producció territorialitzada d'aliments com un aspecte clau per al desenvolupament de les zones rurals. D'aquesta manera, tant la tasca de dinamització envers el consum de producte local, les iniciatives d'impuls del relleu agrari i de la producció i transformació local d'aliments que poden desenvolupar entitats de desenvolupament local com els Grups d'Acció Local Rurals i Grups d'Acció Local Pesquers (GAL/GALP) com també, el desenvolupament estratègic i polític del futur del sector primari per part dels governs són considerades accions prioritàries dins l'Agenda Rural. La incidència d'aquestes accions no només impacta en el dia a dia del sector agroramader sinó també en la planificació i ordenació territorial, en la sostenibilitat socioecològica i la resiliència de les àrees rurals, en la reconfiguració dels sistemes agroalimentaris, en el canvi climàtic i en molts altres aspectes transversals dels sistemes socials i econòmics locals.

2. L'Agenda Rural i el sistema agroalimentari

El repte 4 de l'Agenda Rural de Catalunya «Sistema Agroalimentari: avançar vers la Sobirania Alimentària» recull les principals situacions a fer front quant a l'impuls del sistema agroalimentari, recollint un total de 8 subreptes, i 189 accions. Els principals elements identificats com a subreptes en aquest àmbit són els que podem veure a la figura 1:

Figura1. Subreptes derivats del repte 4 de l'Agenda Rural de Catalunya «Sistema Agroalimentari: avançar vers la Sobirania Alimentària»

Font: elaboració pròpia

Bona part de les accions de l'Agenda Rural vinculades a aquest repte s'organitzen sota un paraigua estratègic divers que, partint de la mateixa Agenda, estructura, aprofundeix i reforça les iniciatives des de diferents escales i àmbits d'actuació. Si bé aquesta interrelació estratègica és incipient, apunta vers noves formes de fer i de cooperar que poden conduir a transformacions sistèmiques importants. Ho podem consultar a la figura 2.

Figura 2. Paraigua estratègic vinculat al repte 4 de l'Agenda Rural de Catalunya «Sistema Agroalimentari: avançar vers la Sobirania Alimentària»

Font: elaboració pròpia

2.1. Alguns dispositius i iniciatives per a l'impuls del sistema agroalimentari en el marc de l'Agenda Rural

El descens en el nombre d'explotacions agràries i l'envelliment i masculinització de les persones al capdavant de les mateixes, denota la necessitat d'intervenir en els processos d'incorporació al sector i en la dinamització del relleu agrari. També en la diversificació i la millora de la viabilitat financera de petites explotacions i empreses elaboradores, així com en l'impuls de modes de producció agroecològics que facilitin la territorialització dels sistemes agroalimentaris, entre d'altres. Algunes de les accions orientades a aquesta finalitat, integrades dins el Repte 4 de l'Agenda Rural, es basen en l'impuls dels espais test agraris (*rural proofing*), la dinamització del traspàs d'explotacions, les infraestructures compartides de transformació agroalimentària com ara els obradors compartits i els escorxadors de baixa capacitat i les xarxes i estructures sorgides al seu voltant.

Si bé és evident que aquestes iniciatives i dispositius per sí sols no solucionaran els problemes complexos i estructurals del sector primari, sí que poden sumar esforços com a iniciatives de reagrarització per tal de facilitar una producció i elaboració d'aliments localitzada i sostenible, esdevenint bones pràctiques que cal acompanyar i escalar.

2.1.1 Incorporació agrària progressiva i relleu agrari: els espais test agraris i el suport a la transmissió d'explotacions

Els espais test agraris són dispositius d'innovació social en forma d'incubadores de projectes agraris que busquen facilitar la incorporació progressiva i el relleu agrari. S'orienten especialment a integrants de la nova pagesia amb barreres per accedir al sector, com l'accés a la terra i altres mitjans de producció o la necessitat de guiatge, coneixement, o experiència pràctica, i que vulguin posar a prova models de producció sostenibles, transformadors i arrelats al territori. Així, passar per un espai test agrari permet desenvolupar un projecte emprenedor amb autonomia, durant un temps determinat, i amb un final obert que pot facilitar una incorporació agrària segura i progressiva. Els dispositius poden ser de diferent orientació; tant agrícola com ramadera, i ofereixen un entorn on provar la viabilitat d'un projecte amb un mínim risc econòmic i amb el suport d'entitats territorials públiques i privades, que conformen la Governança dels dispositius.

Per testejar l'activitat agrària, les persones emprenedores compten amb: **i)** suport material que els facilita temporalment l'accés a la terra i a eines, instal·lacions o un ramat, **ii)** suport integral a través de mentoratge i diferents acompanyaments especialitzats i **iii)** suport legal, que facilita la cobertura legal de l'activitat que es desenvolupa. Si bé en altres països com ara França es disposa de contractes laborals adaptats que ofereixen seguretat jurídica a aquests dispositius d'emprenedoria entre la formació i l'empresa, a l'estat espanyol no es disposa d'una figura contractual com aquesta, fet que dificulta la cobertura legal de manera uniforme i segura per a tots els dispositius.

El primer espai test agrari entra en funcionament a Catalunya el 2023 i actualment existeixen 10 espais test agraris en diferents estats de planificació i implementació, vinculats a 12 localitzacions. Atenent l'interès despertat per aquests dispositius i al seu potencial com a iniciatives de reagrarització, el 2025 s'ha creat la Xarxa d'Espais Test Agraris de Catalunya (XETAC). Aquesta entitat busca estructurar i coordinar els espais test agraris, generar espais d'intercanvi i enxarxament, representar els dispositius davant diferents estaments, prestar-los suport tècnic i metodològic, mancomunar serveis transversals i vetllar pel suport institucional, tot coordinant-se amb la Red de Espacios Test Agrarios (RETA).

Paral·lelament, existeixen diversos projectes i iniciatives que busquen catalitzar els processos de relleu agrari extrafamiliar a través de la transmissió d'explotacions agràries entre persones que abandonen el sector i integrants de la nova pagesia que volen introduir-s'hi, sovint amb models productius transformadors. L'acompanyament a aquests processos és quelcom complex i alhora vital per tal d'assegurar la persistència de les petites explotacions agràries en un context de desfamiliarització agrària on és necessari establir relacions de confiança entre aquelles persones que cedeixen la seva explotació i aquelles qui pretenen prendre el relleu. Tal com esmenta l'Associació Rurbans –Escola de Pastores i Pastors de Catalunya– en els materials elaborats sobre l'acompanyament a traspassos d'explotacions: «Traspasar una explotació és posar a disposició (venda, lloguer, donació o cessió) a una persona de confiança, els bens materials, vivents, i simbòlics (competències, coneixement, pràctiques, bestiar, camps, fruiters, etc.; lluita per la terra, històries lligades al lloc, reputació, etc.) i donar-li el poder per gestionar-lo» (Escola de Pastors, 2023). D'aquesta manera, els processos de relleu agrari són complexos, diversos i de durada diferent, però sovint es perllonguen durant anys a través de diferents etapes.

En aquest àmbit, cal destacar la tasca de la Taula de Relleu Agrari del Pirineu, coordinada per la mateixa Associació Rurbans, que ha esdevingut un dispositiu de facilitació del relleu agrari en què diverses entitats públiques i privades relacionades coordinen les accions a emprendre per impulsar el traspàs d'explotacions a l'Alt Pirineu i Aran. També, el Projecte de Cooperació LEADER «Relleu Agrari», impulsat des de la zona Nord-Oriental de Catalunya, busca acompanyar les persones implicades en els processos de relleu a través del desenvolupament d'eines i metodologia, dinamització i accions de sensibilització reproduïbles en altres indrets. De la mateixa manera, els espais test efímers de la Cooperativa de Falset-Marçà al Priorat i de Ponent, localitzat en l'àrea d'incidència de l'ADV Bioponent, ofereixen els suports ja esmentats característics dels espais test agraris, però orientats a impulsar la transmissió d'explotacions que busquen relleu, de manera que en finalitzar el test d'activitat agrària, la persona emprenedora podrà prendre el relleu de l'explotació.

2.1.2. Les infraestructures compartides de transformació agroalimentària: obradors compartits i escorxadors de baixa capacitat

Els obradors compartits han guanyat pes a Catalunya en els darrers anys, tot donant resposta a la necessitat de petits productors i elaboradors de preparar elaborats en espais comuns i amb eines i maquinària compartida i certificada, i facilitant alhora un registre sanitari. Això afavoreix la diversificació de l'activitat de projectes productius a través de l'elaboració, la feminització del sector o la venda directa, entre d'altres, tot impactant positivament en la dinamització de sistemes alimentaris locals i escurçant la distància entre productors i consumidors. Amb aquestes infraestructures compartides també s'impacta positivament sobre la viabilitat financera de les explotacions tot afavorint la retenció de majors percentatges de la cadena de valor, i de retruc, fent més atractiu el relleu generacional. Aquest fet és important atenent la manca de múscul financer de petits projectes productius i elaboradors arrelats al territori i és especialment necessari durant els estadis inicials dels projectes quan és difícil fer front a grans inversions per tal de complir les regulacions, sobretot si no es compta amb origen familiar lligat al sector que proveeixi dels factors de producció necessaris.

Els obradors compartits són heterogenis i estan adaptats a l'especialització productiva de cada territori, de manera que a Catalunya es disposa d'infraestructures compartides per a la transformació de vegetals, begudes alcohòliques i no alcohòliques, carns i derivats, aus i caça, llet i derivats làctics, cereals i farines o espècies i condiments, entre altres.

Actualment, a Catalunya hi ha 19 obradors alimentaris compartits actius o en construcció, majoritàriament gestionats per administracions públiques, entitats sense ànim de lucre, o empreses cooperatives, i ràpidament han esdevingut elements centrals pel desenvolupament de polítiques alimentàries de suport als sistemes agroalimentaris locals així com nodes d'enxarxament entre actors de diversa naturalesa vinculats a l'alimentació, sovint lligats a pràctiques agroecològiques i a l'impuls de la sobirania alimentària als seus territoris.

D'altra banda, els escorxadors petits són equipaments destinats al sacrifici de bestiar per al consum humà, històricament vinculats a la presència de petites explotacions de ramaderia extensiva, allunyades de grans nuclis urbans i de les grans infraestructures de sacrifici. Actualment, a Catalunya hi ha 42 petits escorxadors capacitats pel sacrifici d'ungulats i com en el passat, avui segueixen sent unes infraestructures indispensables per a assegurar una producció càrnia territorialitzada amb una traçabilitat garantida, un mode de treball artesanal i una clara orientació a productors del territori, essent, per tant, una baula indispensable per a la persistència de la ramaderia de petita escala, sostenible i arrelada al territori. Això no obstant, els petits escorxadors han vist intensament minvada la seva presència, en paral·lel a la disminució del nombre d'explotacions ramaderes. Un fet que sinèrgicament compromet la viabilitat d'aquells qui persisteixen, ja que troben dificultats per sacrificar el seu bestiar.

Donat que es treballa per tal de crear, impulsar, dinamitzar i reactivar aquest tipus d'infraestructures, el 2024 es va crear la Xarxa d'Escorxadors Petits (XEP) per tal de coordinar les accions de revitalització entorn els escorxadors de baixa capacitat, representar aquestes infraestructures, promoure el seu enxarxament i la generació d'espais de debat. La XEP també pretén actuar com a plataforma d'innovació en diverses dimensions, tant estructurant nous models de gestió i de governança que facilitin la seva viabilitat i el relleu generacional dels equipaments, com impulsant noves adaptacions i diversificacions dels processos, espais i línies de sacrifici.

En aquest aspecte, cal destacar la posada en marxa de l'escorxador mòbil de la Catalunya Central, el 2022. Es tracta d'un escorxador que es desplaça a petites explotacions d'oví i cabrum i presta serveis de sacrifici en la mateixa explotació. Alguns dels beneficis obtinguts per aquesta tipologia d'escorxador són la reducció de la petjada de carboni, la millora en el benestar animal i la qualitat de la carn, l'impuls de la comercialització directa per part dels mateixos ramaders, i sobretot el fet de poder garantir un servei bàsic per a la viabilitat de petites explotacions ramaderes, facilitant la seva persistència als territoris rurals.

Conclusions

L'Agenda Rural de Catalunya esdevé en sí mateixa una resposta transformadora a les desigualtats de les àrees rurals, tot combinant accions sectorials innovadores amb un sistema de governança multiactor i transescalar que garanteix la participació, el diàleg entre actors públics i privats, i la presa de decisions des de les àrees rurals.

Si bé hi ha un encaix estratègic entre la mateixa Agenda i altres marcs europeus, l'anàlisi del repte 4 mostra que també existeix encaix amb altres estratègies i documents programàtics com pot ser l'Estratègia de Relleu Agrari de Catalunya, l'Estratègia de l'Alimentació o el document de reptes de la RIS3CAT 2030, entre d'altres. Aquest paraigua estratègic d'àmplia mirada dota de consens i legitimitat les accions innovadores en el sistema agroalimentari, tot reflectint consensos amplis més enllà de la mateixa agenda que faciliten la implementació d'accions.

Les iniciatives d'impuls del sistema agroalimentari mostren fórmules innovadores per a facilitar la incorporació agrària progressiva, el relleu agrari o la viabilitat econòmica de petites explotacions. Totes elles són mesures orientades a la persistència del sector primari en territoris rurals, a la transició agroecològica i a la relocalització dels sistemes agroalimentaris. Més enllà dels impactes directes sobre els sistemes agraris locals, aquestes iniciatives fomenten que actors públics i privats cooperin a escala local i supralocal, fet que afavoreix governances participatives, l'alineació d'actors amb interessos diversos, la sostenibilitat dels dispositius i el sorgiment de nous escenaris d'innovació social a les àrees rurals. Per acabar, l'enxarxament, la reproducció i l'escalabilitat de les iniciatives a través de xarxes específiques és vist com un punt comú i central per a afavorir la sostenibilitat i l'operativitat de les iniciatives, però també per impulsar processos de canvi en l'àmbit polític alineats amb la persistència de l'activitat agropecuària de petita escala, sostenible i vinculada al territori.

Referències bibliogràfiques

- ALDOMÀ, Ignasi, MÒDOL, Joan R. (2022). *Atles del món rural 2022*. Associació d'Iniciatives Rurals i Marítimes de Catalunya (ARCA), Fundació Transparència i Bon Govern, l'Associació de Micropobles de Catalunya [en línia]. Disponible a: https://www.desenvolupamentrural.cat/larca/projectes-1/atles-mon-rural-2022/atles_mon_rural_2022-v2-baixa-resolucio.pdf. [Data de consulta: 7 d'octubre de 2025].
- BRYCESON, Deborah F. (1996). «Deagrarianization and rural employment in sub-saharan Africa: a sectoral perspective». *World Development*, vol. 24, núm. 1, pàg. 97-111. DOI: [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(95\)00119-W](https://doi.org/10.1016/0305-750X(95)00119-W). [Data de consulta: 7 d'octubre de 2025].
- CAMARERO, Luis; OLIVA, Jesús (2019). «Thinking in rural gap: mobility and social inequalities». *Palgrave Communications*, núm. 5, art. 95. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41599-019-0306-x>. [Data de consulta: 7 d'octubre de 2025].
- COMISSIÓ MOTORA DE L'AGENDA RURAL DE CATALUNYA (2022). *Agenda Rural de Catalunya*. Generalitat de Catalunya [en línia]. Disponible a: https://agricultura.gencat.cat/web/.content/09-desenvolupament-rural/programa-desenvolupament-rural/agenda-rural/230602_agenda-resum-executiu-es.pdf. [Data de consulta: 7 d'octubre de 2025].
- RURBANS (2024). «Traspasos de projectes agroramaders. Rellu generacional i traspasos de projectes». *Escola de Pastors i Pastores de Catalunya* [en línia]. Disponible a: <https://escoladepastorsdecatalunya.cat/accompanyament/>. [Data de consulta: 7 d'octubre de 2025].
- UNIÓ EUROPEA (1996). *Declaración de Cork. Un medio rural vivo. Conferencia Europea de Desarrollo Rural*. Cork, Irlanda [en línia]. Disponible a: https://ec.europa.eu/enrd/sites/default/files/cork-declaration_es.pdf. [Data de consulta: 7 d'octubre de 2025].
- UNIÓ EUROPEA (2016). «The Tartu Declaration. Renewing LEADER/CLLD for 2020+». *European Leader Association for Rural Development*. Tartu, Estònia [en línia]. Disponible a: <https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/tartu-declaration-leaderclld.pdf>. [Data de consulta: 7 d'octubre de 2025].

Citació recomanada: GONZÁLEZ-PUENTE, Marc; TREPAT DELTELL, Eduard. «Reagraritzar-nos: notes sobre l'agenda rural de Catalunya entorn el sistema agroalimentari». *Oikonomics* [en línia]. Novembre 2025, núm. 25. ISSN 23309-9546. DOI: <https://doi.org/10.7238/o.n25.2505>

Marc González-Puente

coordinacio@arca-dr.cat

Associació d'Iniciatives Rurals i Marítimes de Catalunya

Doctor en Antropologia i Comunicació per la URV, màster en Antropologia Urbana, Migracions i Intervenció Social per la URV, màster en Canvi Global i Canvi Climàtic per la UAB i llicenciat en Ciències Ambientals per la UAB. Actualment, és coordinador tècnic de l'Associació d'Iniciatives Rurals i Marítimes de Catalunya. Interessat a impulsar els diàlegs entre el món tècnic i l'acadèmic, està especialitzat en l'anàlisi etnogràfica i multidisciplinari de les transformacions contemporànies de les àrees rurals i ha participat en diversos projectes entorn el sistema alimentari, els processos de desagrarització i el relleu agrari, les adaptacions locals al canvi climàtic o l'anàlisi de marcs de governança territorial, entre d'altres. Ha estat docent de l'assignatura d'Antropologia Econòmica del grau en Antropologia i Evolució Humana de la URV-UOC i és membre del Grup de Recerca d'Antropologia Social (GAS).

Eduard Trepal Deltell

monrural@arca-dr.cat

Associació d'Iniciatives Rurals i Marítimes de Catalunya

Geògraf, màster en desenvolupament de zones de muntanya i coordinador i gerent adjunt de l'Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya, la xarxa catalana de Grups Leader de Catalunya. Ha impulsat congressos sobre comunals, transhumància i pedra seca a Lleida. És especialista en geografia rural amb una visió integradora dels territoris rurals que promou des d'una perspectiva que combina el patrimoni natural i cultural amb les polítiques públiques i la gestió territorial sostenible. Fa més de quinze anys que desenvolupa projectes de desenvolupament rural relacionats, entre altres, amb la demografia, el repoblament, el patrimoni o l'educació rural. Coordina l'Atlas del Món Rural i és impulsor i dinamitzador de l'Agenda Rural de Catalunya (Pacte Rural català). Alhora, és membre del Centre d'Estudis Comarcals del Segrià.

Els textos publicats en aquesta revista estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement 4.0 Internacional de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los, comunicar-los públicament i fer-ne obres derivades sempre que reconegueu els crèdits de les obres (autoria, nom de la revista, institució editora) de la manera especificada pels autors o per la revista. La llicència completa es pot consultar a <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ca>.

ODS

